

Verdrinken zonder water

De memoires van voc-matroos
Jan Ambrosius Hoorn, 1758-1778

BEZORGD EN INGELEID DOOR PERRY MOREE EN
PIET VAN STERKENBURG

WalburgPers

WERKEN UITGEGEVEN DOOR
DE LINSCHOTEN-VEREENIGING
CXIII

Verdrinken zonder water

De memoires van VOC-matroos
Jan Ambrosius Hoorn, 1758-1778

BEZORGD EN INGELEID
DOOR PERRY MOREE EN PIET VAN STERKENBURG

WalburgPers

ZUTPHEN
2014

WALBURGPERS

De Linschoten-Vereeniging dankt degenen die door hun financiële ondersteuning deze uitgave mede mogelijk hebben gemaakt.

Afbeeldingen stofomslag:

Het dek van een Oost-Indiëvaarder met centraal de grote mast. Matrozen klimmen in het want. Verder zijn tuigage, rolpaarden, vaten, een dekluis, en een gedeelte van het bolstaande zeil te zien. Tekening door Jan Brandes, circa 1780. Rijksmuseum te Amsterdam, objectnummer NG-1985-7-1-144

Commissie van Toezicht: dr. Anita M.C. van Dissel (Universiteit Leiden), dr. Henk E. Niemeijer (The Corts Foundation, Enkhuizen) en drs. Reinder Storm (Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde, Leiden)

© 2014 Perry Moree en Piet van Sterkenburg / Linschoten-Vereeniging, p/a Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

www.linschoten-vereiniging.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351 zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

Lithografie: BFC Graphics & Design, Amersfoort

Omslagontwerp: Henk Wals, Lauwers-C, Nijmegen

Vormgeving binnenwerk: Marijke Maarleveld, ViaMare, Zutphen

ISBN 978.90.5730.995.3

NUR 688

INHOUD

WOORD VOORAF	7
EEN VOC-MATROOS SCHRIJFT ZIJN MEMOIRES	9
Eerste reis naar Azië: Batavia, Timor en Malakka, 1758-1762	11
Terug in de Republiek, 1762-1763	17
Tweede reis naar Azië: Ceylon, Malakka en Batavia, 1763-1767	19
Vrijburger in Batavia, 1767-1770	23
Substituut waterfiscaal in Batavia, 1770-1777	27
Terugreis naar de Republiek, 1777-1778 en daarna	41
VERANTWOORDING	51
Wolter van Boekeren, Gronings uitgever	52
De taal van Jan Ambrosius Hoorn	59
MIJNE LOTGEVALLEN TER ZEE, EN BEDRIJVEN OP BATAVIA. IN DIENST DER (VOORMALIGE) O.I. COMP.	65
Voorberigt van den uitgever.	65
Eerste boek. Mijne lotgevallen ter zee.	67
Tweede boek. Mijne bedrijven op Batavia.	136
BIJLAGEN	
1. Overzicht van de voc-carrière van Jan Ambrosius Hoorn	213
2. Verklaring van substituut waterfiscaal Jan Ambrosius Hoorn over de arrestatie van enkele moordenaars, februari 1772	215
GLOSSARIUM	219
SUMMARY	241
LIJST VAN GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR	247
LIJST VAN AFBEELDINGEN	251
REGISTER OP PERSOONS- EN SCHEEPSNAMEN	253

WOORD VOORAF

“This slender narrative has no pretensions to the regularity of a story, or the development of situations and feelings; it is but a slight sketch, delivered nearly as it was narrated to me by one of the humblest of the actors concerned.”

MARY SHELLEY, *The Invisible Girl*, 1832

In het jaar 1819 verscheen bij de Groningse uitgever Wolter van Boekeren een ruim tweehonderd pagina's tellend boek van ene J.A.H. getiteld *Mijne lotgevallen ter zee, en bedrijven op Batavia. In dienst der (voormalige) O.I. Comp.* De uitgever van het boek richtte zich in zijn voorbericht met een klinkende volzin direct tot de lezer, waarbij hij vol begrip leek over mogelijke weerzin tegen deze memoires: wie zou er nu een boek willen lezen over een jongen van zeventien jaar die van huis wegloupt, die als matroos in dienst van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (voc) treedt, die van hot naar her vaart en die zich na thuiskomst direct weer inscheept naar Azië om, na een paar baantjes als logementhouder en stalopziener in Batavia, terug te keren in compagniesdienst met als taak smokkelen tegen te gaan, en die vervolgens volstrekt schaamteloos en zelfs met genoeg beschrijft hoe hij menig smokkelaar juist heeft geholpen? Het antwoord op die vraag luidt natuurlijk: iedereen.

Immers, zo vervolgt Van Boekeren, de held van het boek blijkt slim en handig, ook in moeilijke situaties, heeft het hart op de juiste plaats en helpt iedereen meestal belangeloos. Bovendien wordt het leven aan boord en in Azië in de tijd van de alweer twintig jaar daarvoor opgeheven voc gedetailleerd en levendig beschreven door de auteur. Deze J.A.H., oftewel de inmiddels 78-jarige Jan Ambrosius Hoorn, was geboren in Gouda, maar woonde in Kampen en was daar ongetwijfeld een lokale bekendheid vanwege zijn vaak vertelde sterke verhalen uit de tijd van de Compagnie. Godfried Bomans beweerde ooit dat verhalen pas interessant worden zodra de verteller gaat overdrijven en zelfs liegen. En overdrijven, daar was Hoorn een meester in geworden. Hij vertelde zijn uitvoerige verhaal aan

Van Boekeren, die het volgens eigen zeggen letterlijk noteerde. Het hierboven opgevoerde citaat van Mary Shelley gaat volledig op voor Hoorns memoires, met uitzondering van de kwalificatie 'humblest' voor de verteller.

Een aantal personen wordt hartelijk bedankt vanwege hun hulp en enthousiasme: Jan Bos, Lauren Danahy, Lex van Eijk, Roelof Hol, Harry van der Laan, Veronique de Tier, Kathy van Vliet en Tom de Vroom. Reinder Storm, hoofd Collecties van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde in Leiden, en Henk Niemeijer, chieft representatieve van The Cortts Foundation in Enkhuizen, waren zo vriendelijk om het manuscript van gedetailleerd en constructief commentaar te voorzien. Wij zijn beide heren hiervoor bijzonder dankbaar. Ook Anita van Dissel, voorzitter van de Linschoten-Vereeniging, heeft in grote mate bijgedragen aan de uitgave van deze bijzondere memoires. Daarnaast verdient de hulpvaardigheid van het personeel van de bezochte Nederlandse archiefinstellingen onze grote waardering.

We nodigen u gaarne uit om kennis te nemen van Hoorns memoires, zonder daarbij te verdrinken zonder water.

Perry Moree
Piet van Sterkenburg

EEN VOC-MATROOS SCHRIJFT ZIJN MEMOIRES

Dat Jan Ambrosius Hoorn¹ (Gouda 1742-1821 Kampen) ooit zijn memoires over zijn dienstverband bij de Verenigde Oost-Indische Compagnie (voc) zou publiceren was iets wat hij zelf tot op hoge leeftijd voor onwaarschijnlijk zal hebben gehouden. Voor hem was het vermoedelijk voldoende om er in gezelschap vol enthousiasme en overdrijving over te vertellen. Uiteindelijk heeft hij ingestemd met het vastleggen van zijn herinneringen aan zijn voc-periode, de jaren 1758-1778, waarin hij twee keer de tocht naar Azië en terug volbracht. Toen de inmiddels 75-jarige Hoorn omstreeks 1817 gedurende langere tijd wegens een jichtaanval aan huis gekluisterd was, is het kinderen en vrienden gelukt hem zover te krijgen om zijn avonturen op zee en in Azië uit te geven. Een welwillend uitgever uit Groningen heeft ervoor gezorgd dat alles in boekvorm terecht kwam.

Hoorn's boek werd uiteindelijk in 1819 op de markt gebracht. De prijs was twee gulden. De titel luidde *Mijne lotgevallen ter zee, en bedrijven op Batavia. In dienst der (voormalige) O.I. Comp.* Het 208 pagina's tellende, op eenvoudige wijze met slappe kaft uitgegeven boek bestond uit twee delen, die voorafgegaan werden door een kort voorbericht van de uitgever, Wolter van Boekeren uit Groningen. Het eerste deel *Mijne lotgevallen ter zee* beschreef de periode 1758-1767 en in het tweede, *Mijne bedrijven op Batavia*, werden de jaren 1767-1778 behandeld. De belevenissen van Hoorn als matroos en kwartiermeester werden hierdoor gescheiden van zijn jaren aan de wal, toen hij logementhouder, koopman en assistent-waterfiscaal in Batavia was.

Jan Ambrosius Hoorn werd gedoopt in Gouda op 16 april 1741 als zoon van Jan Lodewijk Hoorn en Anna Vola.² Vader Hoorn (vernederslandse van Horn) was afkomstig uit Halberstadt (Pruisen) en was in 1735 gehuwd in Groningen.³ Anna Vola (ook wel genoemd Anna Foolen, Johanna Fola of Marianna Vool) was geboortig uit Gelder (Geldern, in Kleve) en met haar echtgenoot kreeg ze zeven kinderen, onder wie Jan Ambrosius. Het Lutherse gezin woonde later in Amsterdam op de Lindengracht. Waarschijnlijk waren er vijf overlevende kinderen, inclusief een oudere broer⁴ die elders in

1. **Indische bootsgezel** (*matelot revenue des Indes*). Prent door Pieter van der Berge, tussen 1694 en 1737. Rijksmuseum te Amsterdam, objectnummer RP-P-1889-A-14810

de stad woonde. Hoorn beschreef zijn jeugd op pagina 207 van zijn memoires als volgt:

“Ik zeide: dat ik niet veel meer kon schrijven, dan mijn’ naam wel zetten; want dat ik nooit school had gelegen om ’t Fransch of schrijven te leeren, daar mijn vader in Amsterdam op een kantoor was, en wij met ons vier kinderen in huis waren, waarvan ik de oudste was, en ik daarom ook was weggegaan om mijn fortuin te zoeken.”

De jonge Hoorn was waarschijnlijk geen gemakkelijk kind (“Ik ben van mijne jeugd af gaauw en sterk geweest, (...) maar was ongelukkig driftig van aard”⁵). Hoorn besloot op zeventienjarige leeftijd het ouderlijk huis te verlaten en werd geholpen door zijn oudere broer, die in die tijd in onmin met hun vader leefde. Een smoesje werd snel bedacht: om te herstellen van koortsaanvallen zou Hoorn op familiebezoek naar Haarlem gaan. Zijn ouders gingen akkoord; verandering van lucht zou hem goed doen. Het zou echter een andere lucht worden dan zij dachten. Hoorn had namelijk ergens in maart of april 1758 aangemonsterd op het voc-schip *Leiden*.

Eerste reis naar Azië: Batavia, Timor en Malakka, 1758-1762

De *Leiden* was in 1744 gebouwd op de werf van de kamer Amsterdam en had al viermaal de grote reis naar Azië volbracht. Het schip lag in maart 1758 opnieuw klaar voor vertrek, maar kwam nog een twintigtal matrozen tekort. De rest van de bemanning was al op 8 maart aan boord gekomen. Hoorn kreeg de rang van hooploper, een hulpje van de matrozen. Aan deze laagste rang aan boord was een maandgage van zeven gulden gekoppeld, waarvan Hoorn bij monstering twee maanden “op hand” (een contant voorschot) kreeg uitgekeerd. De schipper van de *Leiden* was Thomas Middelsee, net als Hoorn geboren in Gouda. Het was zijn eerste reis als gezagvoerder. Middelsee was in 1757 teruggekeerd uit Azië als opperstuurman op de *Scholtenburg*. Zijn stuurlieden waren Anthonij Vogelsang uit het Duitse Stadhagen (opperstuurman), Ingemont Klaauw uit Stockholm (onderstuurman) en de derdewaken Steven Brest uit Amsterdam en Johan Hendrik Pfeil uit Colmar. De bootsman, de onderofficier belast met het toezicht op alle bootsgezellen, was de Amsterdammer Jan Glaaser, die door Hoorn steevast Jan ter Burg wordt genoemd. Verder bevonden zich uiteraard nog andere onderofficieren, matrozen en militairen aan boord, in totaal meer dan driehonderd man.

De debuterende schepeling Hoorn werd op de derde dag dat hij aan boord was op niets ontziende wijze ontgroend. Zijn scheepskist en plunje, beide voorgeschoten door de Compagnie (en direct ten laste gebracht van zijn gagerekening) verdwenen op mysterieuze wijze. Na aangifte van diefstal gedaan te hebben bij een niet al te behulpzame officier realiseerde Hoorn zich dat hij een grote misstap had begaan. In een brief aan zijn ouders deed hij “duizend smeekingen om weer van dat schip te wezen”⁶. De berouwvolle hooploper beklaagde alle jongelingen, die niet naar hun ouders wilden luisteren. De brief werd pas na enkele dagen verzonden en intussen begon de *Leiden* aan de verre reis. Op 7 mei 1758 was de jonge Hoorn op weg naar Azië. De bevaren matrozen waren meestal niet dol op jongens en hooplopers en de nieuwelingsontvinging dan ook vele schoppen en klappen. Bootsman Glaaser nam de hardwerkende Hoorn onder zijn hoede en maakte hem bramzeilsgast (“om het bovenste zeiltje los en vast te maken, somtijds 5 à 6 maal op een’ dag”⁷). Bij storm en regen had Hoorn geen vervangende kleding: hij wrong alles uit en ging er op liggen tot het weer droog was.

In Hoorns gebrek aan kleding werd spoedig voorzien. Toen de *Leiden* Kaap de Goede Hoop bereikte op 4 september waren er volgens Hoorn 180 doden te betreuren en nog eens 70 man vertrok richting het Kaapse hospitaal. Diarree en andere ziekten hadden een ware slachting aangericht, vooral onder de meereizende soldaten, maar ook de 28-jarige predikant Johannes Becker was na koortsaanvallen over boord gesprongen en verdronken, hetgeen indruk maakte op de jonge Hoorn. Uit de plunje van de vele doden en zieken stelde Hoorn, met medeweten van bootsman Glaaser, een complete nieuwe garderobe samen, die echter vol ongedierte zat, en die eerst door de koksmaat gekookt moest worden. In zijn opsomming van de slachtoffers overdrijft de bejaarde Hoorn schromelijk. De *Leiden* telde in werkelijkheid bij vertrek in totaal 312 opvarenden: 202 zeelieden, 102 soldaten, vijf ambachtslieden en drie passagiers. Tot de Kaap stierven er hiervan 59 en nog eens 62 verdwenen naar de wal. Aan de overgebleven 191 opvarenden werden er aan de Kaap vier toegevoegd. Op de reis naar Batavia stierven er nog vijf opvarenden (volgens Hoorn drie), zodat het schip 190 personen afleverde bij Onrust, het voor de Bataviase rede gelegen eilandje.⁸

Naar eigen zeggen leerde Hoorn het zeemansvak van twee doorgewinterde Engelse zeelieden aan boord, waardoor hij al snel een bevaren matroos werd. Ervan uitgaande dat Hoorn de waarheid vertelde, waren deze matrozen volgens het scheepssoldijboek van de *Leiden* op de heenreis niet aan boord, maar het is mogelijk dat zij later, bijvoorbeeld aan de Kaap, aan boord gekomen zijn. Op 3

oktober werd de reis voortgezet, nadat een aantal opvarenden uit het hospitaal was teruggekeerd. De *Leiden* bereikte Batavia op 11 december. De stad Batavia was, sinds de verovering in 1619, de centrale plaats van de VOC in Azië. Van hieruit bestuurdde de Indische Regering – gouverneur-generaal en raden – bijna twee eeuwen lang een enorm handelsterritorium dat zich uitstreckte van de Kaap tot Japan. Tien dagen later werd Hoorn, met 24 andere matrozen, geplaatst op de brik *Vrijheid*. Deze tweemaster had als bestemming Timor en de schipper was de Hagenaar Pieter van der Werff. De opperstuurman en zijn hulpje, de eeuwig dronken bootsman (“met een stem als een olifant”⁹) zouden Hoorn zijn leven lang bijblijven. Het schip had de bijnaam ‘het rasphuis’ en de nieuwe matrozen werden uitgescholden voor ‘karhengsten’ en ‘looddieven’. Toen Hoorn welkom werd geheten met een flinke klap realiseerde hij zich “uit het paradijs in de hel”¹⁰ te zijn gegaan. Schipper Van der Werff, eenzijdig ingelicht door zijn stuurman, gaf instructies om de nieuwe matrozen tam te krijgen. Voor de talloze pesterijen waarmee Hoorn en andere opvarenden geconfronteerd werden op de *Vrijheid*, wordt geen echte verklaring gegeven. Het was niet gebruikelijk dat frustraties en spanningen van VOC-opvarenden, die onder zware omstandigheden werkten, escaleerden en in onderlinge gewelddadigheden eindigden. Het feit dat het op dit schip (onder)officieren waren die met medeweten van de schipper systematisch bruut optraden tegen het lagere scheepsvolk, was geen uitzondering, hoewel het voor de jonge Hoorn een beproeving was.¹¹

De *Vrijheid* kreeg als taak de jaarlijkse post en overige documenten van de in Batavia residerende Hoge Regering (gouverneur-generaal en raden), wapens en munitie naar de overige vestigingen van de Compagnie in Azië te brengen. Als eerste werd Timor aangedaan. Tijdens scheepstimmerwerk, geleid door de gehate stuurman en bootsman, liep de spanning hoog op. Toen de stuurman een zieke matroos slapend aantrof, gooide hij een kist op zijn lijf en ging er op staan. De matroos stierf een dag later. Een van de matrozen wilde op een dag zelfs gesmolten lood in de keel van de slapende stuurman gieten. Hoorn en twee andere matrozen werden tijdens de periode van reparaties naar het binnenland van Timor gestuurd om vers water te zoeken. Ze verdwaalden echter in de jungle en troffen een door kannibalen achtergelaten hut aan met opgehangen mensenhoofden. Met geen ander voedsel dan de bladen van de bomen waarin ze ’s nachts sliepen, keerden ze na drie dagen uitgeput en zonder water terug, met achterlating van de meegenomen putsen (emmers). Ze stuitten tijdens deze tocht op een ‘negerij’ (dorp), waar “meer dan 2000 zwarten [stonden] te dansen met hun moordgeweer in de hand.”¹² Het drietal ontkwam, maar Hoorn

werd in zijn rechterkuit geraakt door een giftige pijl, die een wond veroorzaakte waar hij zijn hele leven last van bleef houden. De woedende stuurman had weinig begrip voor het verlies van zijn putsen. De chirurgijn van de *Vrijheid* schrok van de ernst van Hoorns beenwond, ververstte het verband twee maal daags en liet hem onderbrengen in een loods bij het hospitaal in Timor. Om koudvuur te bestrijden werd er flink in zijn been gesneden. Na zes maanden, waarbij Hoorn nauwelijks herstelde (“mijne wond kon met geen twee handen breed bedekt worden”¹³), werd hij in november 1759 terug gebracht naar Batavia.

Vier maanden lang (volgens eigen zeggen zeven) werd Hoorn in het Bataviase hospitaal verpleegd, voor hij op 31 maart 1760 op het schip *Pasgeld* werd geplaatst. Met dit schip, onder commando van Joseph Driese, reisde Hoorn af naar Malakka, waar een militaire expeditie naar Siak onder leiding van Jan Jansz Visboom op 17 juni 1761 de macht van de *voc* herstelde.¹⁴ Op de tot de tanden bewapende *Pasgeld* bevonden zich – naast 200 zeelieden – ook 280 soldaten. Hoorn ontmoette op het schip “Koning Jolling” (Raja Alam), die twaalf jaar onder ‘bescherming’ van de Compagnie in Batavia had gewoond. Jollings halfbroer en rivaal “Koning Mahomet” (Raja Mahmud), die jarenlang handel had gedreven met particulieren en zeerovers, had op 6 november 1759 met veel geweld de *voc*-voorpost Pulau Gontong (Sabah Aun) ingenomen en met de grond gelijk gemaakt. Commandant Hendrik Hansen was tijdens de thee door Said Umar, die Raja Mahmud vergezelde, doodgestoken met een kris. De aanwezige officieren en soldaten, volgens Hoorn meer dan honderd man (in werkelijkheid 72 man), werden bijna allen vermoord. Zeven personen, onder wie sergeant Hendrik Pothoven ontsprongen de dans, volgens Hoorn omdat deze “Pothof” getrouwd was. Raja Mahmud nam Pothovens vrouw in beslag (“als eene slavine, en dat eene blanke vrouw!”¹⁵) en zond de onfortuinlijke sergeant naar Mempura, waar hij moslim moest worden en werd besneden. Raja Mahmud had bij de aanval negentien kanonnen en een mortier bemachtigd. Hoewel de roes van de overwinning groot was, raakte Raja Mahmud feitelijk snel geïsoleerd en het wachten was op een vergeldingactie van de *voc*. De Compagnie sloot in januari 1761 een traktaat met Raja Alam, gericht op verdelging van Raja Mahmud die in november 1760 was overleden, maar was opgevolgd door zijn zoon Raja Ismael.¹⁶

In de spannende beschrijving van de strafexpeditie is Hoorn op zijn best, maar ook in het opeisen van een nobele heldenrol voor zichzelf: hij redde een oude konstabel door bij Koning Jolling de schuld op zich te nemen voor een explosie van een roestig kanon, die een volgeling van de koning per ongeluk verwondde. Jolling was

dol op de klimgrage Hoorn, die hij ‘monjee’ (aap) noemde. Hoorn kwam er vanaf met “een drommels pak slaag” en de konstabel was gered. Hoorn verklaarde later zijn roekeloze gedrag door te zeggen dat hij het onwaarschijnlijk achtte “om niet een mensch zoo maar voor zulk een bagatel te laten doodschieten, en dat voor een zwarte jongen, die nog geen 20 droppels bloed was kwijt geraakt door het kanon.”¹⁷

Een langdurige en moeilijke tocht op Malakka volgde. Ferm tegenstand kwam van het ‘waterkasteel’ (*kotaberjalan*), een door Raja Mahmud gebouwd drijvend fort, volgens Hoorn een veroverde en verbouwde Engelse brik. Drie voc-schepen brachten het waterkasteel grote schade toe, waarbij aan Raja Ismaels kant veel slachtoffers vielen. Aan Nederlandse zijde sneuvelde een vriend van Hoorn, jongmatroos Adrianus de Kat, uit Katwijk. De vloot voer de rivier Siak op richting Mempura, onder de voortdurende bedreiging van kanonvuur en brandschepen. Visbooms spionnen troffen drie briefjes van Raja Ismael aan. Een ervan was bestemd voor de steeds nerveuzer wordende Jolling met als strekking: ga terug naar Batavia, want je ketens liggen klaar. Een Duitse soldaat van Visbooms vloot deserterde en lichtte Raja Ismael in over de spionnen, die zich vermomd hadden als vissers, maar die net op tijd terug waren. Raja Ismaels mannen deserterden intussen zelf bij bosjes. Langzaam, onder voortdurend kanonvuur, waarbij met stenen, glas en porselein werd geschoten, naderde de vloot het vijandelijk fort in Mempura. De vijand vluchtte, maar liet alles afbranden. Toen Visboom riep “die de vlag van den vijand haalt, die zal 100 ducaton hebben”,¹⁸ was Hoorn er als eerste bij. Op 17 juni 1761 werd het gezag van de voc op Malakka hersteld. Aan voc-zijde waren er volgens Hoorn veel doden (337) en gewonden (534). Batavia werd snel geïnformeerd over de victorie. Na de vlucht van Raja Ismael en de gedeserteerde Duitse soldaat werd Jolling een dag later gekroond. Sergeant Pothoven en zijn gebruskeerde vrouw, die inmiddels hoogzwanger van de koning was, kwamen aan boord van de *Pasgeld*. Na drie maanden zette het schip koers naar Malakka, met medeneming van het veroverde zware geschut van Raja Ismael. De Compagnie liet zes drieponders en twaalf geweren achter bij een onaangenaam verraste Jolling. Hoorn beschreef dit als volgt: “De Koning was kwaad; doch wij namen den boel maar mede.”¹⁹ Op de terugtocht werd het voc-fort Pulau Gontong herbouwd en weer van mensen en wapens voorzien.

Terug op Malakka werden de brikken die aan de expeditie deelnamen hersteld en maakte Hoorn kennis met koopman De Wind en diens aap “die meer kokosnoten op een’ dag kon plukken dan 4 slavenjongens.”²⁰ Na twintig maanden Malakka keerde Hoorn op 15 januari 1762 met de *Pasgeld* terug in Batavia. Daar kreeg hij te horen